

Володимир Ковалишин
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри спортивного туризму
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського,
м. Львів

ЕКОЛОГІЧНІ ОБМЕЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Розвиток туризму в Україні суттєво відрізняється регіональними особливостями та нерівномірною завантаженістю туристичних напрямків та потоків. З часу здобуття незалежності в Україні виділялись кілька регіонів, які постійно розвивалися та залишалися найбільш привабливими у туристичному відношенні, що безперечно мало позитивний вплив на притік інвестицій та соціально-економічний розвиток цих регіонів. Зокрема до них відносять Карпатський регіон, частина Українського Полісся, чорноморське та азовське узбережжя України, Кримський півострів, а також окремі міста із значною кількістю історико-культурних пам'яток, такі як Київ, Львів, Одеса.

Однак, окрім позитивного соціально-економічного ефекту необхідно також зважати на негативні екологічні ефекти, які можуть мати місце в результаті надмірного антропогенного навантаження на окремі території та природні об'єкти, а також забруднення навколишнього середовища спричинене значним напливом та діяльністю туристів. Тому врахування екологічних обмежень та ризиків є важливою складовою для оцінки ефективності та спроможності туристичної діяльності кожного регіону.

Основними стратегічними цілями розвитку сфери туризму та курортів з урахуванням сучасного стану і тенденцій розвитку України в тому числі є забезпечення ефективного і комплексного (економічного, соціального, екологічного та інноваційного) використання наявного туристичного та курортно-рекреаційного потенціалу шляхом розв'язання проблеми рекреаційного

природокористування і охорони навколишнього природного середовища та удосконалення територіальної структури сфери туризму та курортів з метою розвитку туристичних територій [1].

Однак, військові дії, які тривають на території України упродовж 2022-2023 років мали значний вплив на перерозподіл туристичних потоків та завантаженість окремих туристичних напрямків та регіонів. Так, якщо до війни чорноморське узбережжя користувалося значним попитом серед населення України, яке орієнтувалося на відносно дешевий відпочинок на морі з можливістю легкої транспортної та логістичної доступності, то у 2022-2023 рр. потік туристів, які приїжджали в цей регіон зменшився в рази. У промислово розвинених областях, зокрема Дніпропетровській та Донецькій, потенціал туризму загалом і до цього часу був низьким, оскільки для цього регіону характерні несприятливі екологічні умови, зокрема має місце значний викид забруднюючих речовин в атмосферу, що. В тому числі, негативно впливає на розвиток туризму [2].

Водночас відбулося значне збільшення кількості туристів, які місцем для відпочинку обрали відносно безпечний та туристично розвинений Карпатський регіон України, зокрема локації, де окрім мальовничої природи та краєвидів, є достатня кількість водних ресурсів, які особливо приваблюють туристів у літній сезон. Така ситуація спричинила як зростання інвестицій та позитивного економічного ефекту у цьому регіоні за рахунок релокації туристичного бізнесу зі східного та південного регіонів України, так і спровокувала екологічні виклики пов'язані з надмірним антропогенним навантаженням та користуванням природними ресурсами, що, в свою чергу, ставить під загрозу можливості ефективного розвитку туризму в довгостроковій перспективі.

У більшості досліджень, які стосуються розвитку туризму в Україні, не враховано регіональні аспекти сталого туризму, пов'язані зі специфікою окремих регіонів, що особливо важливо завдяки різноманіттю туристичних напрямків та локацій, які є в Україні [3]. Сталий туризм покликаний забезпечити як постійну економічну життєздатність туристичної галузі окремих регіонів, так і екологічну стійкість та резистентність до надмірних антропогенних навантажень.

Екологічні обмеження розвитку туризму розглядаються нами як такі, що стосуються: кількості туристів, які одночасно можуть перебувати на певній території; використання природних ресурсів (мінеральних вод, лікувальних грязей, ягідників, дров для опалення та розведення багать тощо) для потреб туристів та населення задіяного в обслуговуванні; забруднення побутовими відходами внаслідок туристичної діяльності; впливу та взаємодії з іншими галузями економіки регіону (зокрема сільське та лісове господарство).

Ключові слова: розвиток туризму, антропогенне навантаження, екологічні загрози, використання природних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року від 16 березня 2017 р. № 168-р.

2. Москвяк Я. Є. Сучасний стан та перспективи розвитку екологічного туризму в Карпатському регіоні України / Я. Є. Москвяк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2022. – Т. 1, № 304. – С. 184–188. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(1\)-26](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(1)-26)

3. Ковалишин В. Р. Передумови запровадження сталого туризму на прикладі Закарпатської області / Ковалишин В. Р., Холявка В. З. // Економіко-соціальні відносини в галузі фізичної культури та сфері обслуговування : тези доп. V Міжнар. наук.-практ. конф. (27–28 квітня 2023 року, м. Львів). – Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2023. – 355 с.